

ACC. N:R M. 15529: 1-3.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Carl Axel Meildner*
Härad: *Färs* Berättare: *Emmanuel Hallberg, Lund*
Socken: *Vanstad* Berättarens yrke: *frisörmästare*
Uppteckningsår: *1962* Född år *1893 i Åsperöd, Vanstads sn.*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-3.

Luf 73.

Bystämman fanns i Åsperöd i min tid; den upphörde några år efter sekelskiftet. Vid denna tid bildades olika andelsföreningar, bl. a. ett mejeri. I slutet av 1800-talet kom en man vid namn Bergman, som var från Vänstad socken, och övertog Åsperödgården. Bergman lyckades göra gården till en mönstergård för bygden. Under min barndom fanns änder av två och "häpinnahav", men senare kom effektiva redskap. Ca. 1870 kom järnvägen, och detta betydde ett uppsving för hela bygden. Persträngens skottes av gående lantbrukare. Skjutskället upphörde omkring år 1895 - detta berodde på järnvägen. Efter sekelskiftet lämnade många ungdomar jordbruket och begav sig till städerna för att skaffa sig ett yrke och få en bra lön. En del lämnade jordbruket för att ägna sig åt textilverkning, som fick en blomstringstid i bygden. Svårigheter att få arbete gjorde några emigrerade i början av 1900-talet. Detta skedde alltid flockvis. Under 1800-talets slut förändrades byggnadsmaterialet - de förbättrade kommunikationerna möjliggjorde anskaffandet av bättre material. Istället för kalk som taklägg-

ningmaterial kom hjälpapp. Då svinslakterierna uppstod, kunde man bl. a. köpa kött och korv. Detta gjorde att man ej var så beroende av den egna slakten. Kalasen efter sekelskiftet var stängt traditionella, och de hölls alltid hemma. En särskild tradition var "höstgille". När allt var skördat, bjöd lantbrukarna alla som hjälpt till på mat och dryck. Därefter blev det dans på logen. Denna sed försvann ca. 1910. Det var först då lekaler uppstod, som man förlade fester o. d. utanför hemmet. Det vanligaste ljudnings sättet för var "buagång", dvs. man gick och inbjöd personer i fåga. Presenter var sällsynta, ty några pengar utgav man ej i mödan. Vid 1800-talets slut var det populärt att dansa till dragspel på landsvägen. Ambulerande biografer blev ett nytt nöje efter sekelskiftet. Ca. 1890 började tidningarna komma — det var "Skånska dagbladet" och "Ystad allehanda". Den enda bildtidningen var "Hlas familjetidning", som kostade 10 öre. Dessa tidningar kunde köpas hos skollärares. Med sången var det dåligt ställt. Sjöngs det, och då var det mest i drängkammare, så var det folkvisor och skillingtyck. Det muntliga berättandet spelade en stor roll — särskilt sägner förekom. Rika bönder sände utland sina söner till Ystad eller Jönköping.

där högre skolor fanns. Afterskolor upptäcktes då jag gick i B-skolan. Dessa möjliggjorde, att man kunde gå stula skolan ett år tidigare, dvs. vid 11-års åldern, om man därefter gick ett år i afterskolan. Värkelserörelserna har ej haft någon betydelse. Det var naturligt att gå i kyrkan på söndagarna. För barn var det naturligt att gå i kyrkan under påsken och höra påskspredikan.